

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γ΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Κύπρος 1974: μια ανοιχτή πληγή»

Συγγραφή: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΓΕΡΑΚΙΝΗ

Εφαρμογή: ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΣΙΟΥΠΛΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Κύπρος 1974: μια ανοιχτή πληγή

Εφαρμογή σεναρίου

Ευγενία Τσιουπλή

Δημιουργία σεναρίου

Αλεξάνδρα Γερακίνη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική λογοτεχνία

Τάξη

Γ΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

2^ο ΓΕΛ Κιλκίς

Χρονολογία

18-2-2015 έως 19-3-2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Φιλολογικής ζώνης:

Ιστορία

Χρονική διάρκεια

Εννέα (9) διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Google Plus, Google Drive.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του σεναρίου στην τάξη αξιοποιήθηκε η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας και, σε μικρότερο βαθμό, η δασκαλοκεντρική. Υπήρχε εμπειρία στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο από την πλευρά της εκπαιδευτικού (από τη διδασκαλία ερευνητικών εργασιών στην Α΄ και Β΄ τάξη του Λυκείου) και υπήρχε και το αντίστοιχο υπόβαθρο στο να λειτουργήσουν συνεργατικά οι μαθητές. Υπήρχε εξοικείωση από την πλευρά της εκπαιδευτικού με τη χρήση του διαδικτύου και των [Google Plus](#) και [Google Drive](#). Οι μαθητές ήταν από τα προηγούμενα έτη εξοικειωμένοι με την εργασία σε ομάδες, αν και όχι με τις καλύτερες εντυπώσεις, γνώριζαν το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου και δημιουργίας παρουσιάσεων, γεγονός που επιτάχυνε τις διαδικασίες και η πλειονότητα χρησιμοποιούσε το [Google Drive](#).

Η υλικοτεχνική υποδομή της σχολικής μονάδας ήταν επαρκής, αν και σε κάποιους υπολογιστές του εργαστηρίου πληροφορικής υπήρχε εγκατεστημένο το Open Office και αυτό δημιούργησε κάποια προβλήματα με τα αρχεία, τα οποία ξεπεράστηκαν με τη χρήση δύο φορητών υπολογιστών. Υπήρχε φορητός υπολογιστής με βιντεοπροβολέα, γεγονός που βοήθησε ώστε οι παρουσιάσεις να γίνουν χωρίς προβλήματα στην αίθουσα. Έτσι, περιορίστηκε και ο χρόνος απασχόλησης του εργαστηρίου πληροφορικής. Όπως σε πολλές σχολικές μονάδες, ο χώρος του εργαστηρίου είναι ένας και οι εκπαιδευτικοί που έχουν ανάγκη να τον χρησιμοποιήσουν πολλοί, επομένως, γίνεται εβδομαδιαία κατανομή των ωρών πρόσβασης σε αυτόν.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Αλεξάνδρα Γερακίνη, Κύπρος 1974: μια ανοιχτή πληγή, Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ' Λυκείου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα του σεναρίου ήταν η επαφή και η γνωριμία των μαθητών με την τραγωδία της Κύπρου μέσα από λογοτεχνικά κείμενα. Βασικός στόχος ήταν οι μαθητές να κατανοήσουν ότι το Κυπριακό ζήτημα εξακολουθεί να αποτελεί μια ανοιχτή πληγή για τον ελληνισμό και να νιώσουν την ανθρώπινη διάσταση της κυπριακής τραγωδίας. Οι μαθητές ξεκίνησαν μελετώντας το διήγημα του Γιώργου Φιλίππου Περίδη [«Αλλοφροσύνη»](#). Το κείμενο αυτό τους έδωσε το έναυσμα για περισσότερη πληροφόρηση αναφορικά με τα γεγονότα της Κύπρου, για τα οποία γνώριζαν ελάχιστα. Οι μαθητές αναζήτησαν το κείμενο σε φάκελο του Google Drive που είχε ήδη δημιουργηθεί για τις ανάγκες του σεναρίου.

Στη συνέχεια, οι μαθητές χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες και μελέτησαν ποιήματα που παρουσίαζαν διαφορετικές όψεις της κυπριακής τραγωδίας: τον πόνο για τις χαμένες πατρίδες, τον πόνο που προκαλεί η απώλεια αγαπημένων προσώπων, τον θυμό και την αναζήτηση πολιτικών ευθυνών και τέλος, την αγωνιστική διάθεση και την αντίσταση. (Ο χωρισμός των ομάδων στηρίχτηκε στις τέσσερις κατηγορίες ποιημάτων που προτείνει ο Αντώνης Πετρίδης στην ιστοσελίδα του [«Οι Λωτοφάγοι»](#)).

Το τελευταίο δίωρο οι μαθητές παρουσίασαν τις εργασίες τους αλλά όχι σε περιβάλλον montage, καθώς δεν υπήρχε η απαραίτητη εξοικείωση με αυτό, ενώ η

διαδικασία εκμάθησής του αποδείχθηκε και αρκετά απαιτητική σε χρόνο, για αυτό και επιλέχθηκαν πιο οικεία στους μαθητές προγράμματα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η διερεύνηση της σχέσης της λογοτεχνίας με ιστορικά γεγονότα σχετίζεται με το κοινωνικό και πολιτισμικό παρόν τους και προσφέρεται σε μαθητές της Γ΄ Λυκείου. Ο τρόπος με τον οποίο οι μαθητές αντιμετωπίζουν ιστορικά γεγονότα μέσα από τη λογοτεχνία συμβάλλει στη διαμόρφωση της ιστορικής και κοινωνικής τους ταυτότητας.

Όταν οι μαθητές διαβάζουν λογοτεχνικά κείμενα που πραγματεύονται ιστορικά γεγονότα, τότε θέτουν στο κέντρο τον άνθρωπο-πρωταγωνιστή των γεγονότων και διερευνούν τη σχέση του με το ιστορικό γεγονός, τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρά με το κοινωνικό περιβάλλον, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο βιώνει τα δραματικά ιστορικά γεγονότα.

Σε αυτό το πλαίσιο στοχοθεσίας επιλέχθηκε ως θέμα η τουρκική εισβολή στην Κύπρο τον Ιούλιο του 1974. Τα δραματικά γεγονότα στην Κύπρο δυστυχώς είναι άγνωστα στους περισσότερους μαθητές της Γ΄ Λυκείου, καθώς το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας είναι έτσι διαμορφωμένο με αποτέλεσμα οι μαθητές να μην προλαβαίνουν να διδαχθούν σημαντικά γεγονότα της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Η τραγωδία στην Κύπρο είναι ένα ιστορικό γεγονός που μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στους μαθητές να κατανοήσουν ορισμένους από τους τρόπους με τους οποίους η ιστορία μετουσιώνεται σε ποιητικό λόγο και ιστορική αφήγηση. Η ανάγνωση των λογοτεχνικών κειμένων με θέμα την τουρκική εισβολή στην Κύπρο είναι μια ευκαιρία για τους μαθητές να γνωρίσουν την ανθρώπινη διάσταση του θέματος και να προβληματιστούν για την αδικία, τη στέρηση δικαιωμάτων, τον παραλογισμό και τα πολιτικά λάθη που έχουν οδυνηρές συνέπειες στη ζωή των ανθρώπων.

Καθώς η παραδοσιακή διδασκαλία δεν αρκεί πάντοτε για να φέρει τους μαθητές κοντά στη λογοτεχνία, επιστρατεύτηκε για το παρόν σενάριο η τεχνολογία και η ομαδοσυνεργατική μέθοδος για να φέρει τα λογοτεχνικά κείμενα πιο κοντά στους μαθητές και να τους κινήσει το ενδιαφέρον να προσεγγίσουν τα κείμενα με βιωματικό τρόπο.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να κατανοήσουν ότι το κυπριακό ζήτημα και η διχοτόμηση του νησιού παραμένει μια ανοιχτή πληγή του Ελληνισμού,
- να γνωρίσουν και να νιώσουν την ανθρώπινη διάσταση του κυπριακού εθνικού προβλήματος,
- να κατανοήσουν πόσο οδυνηρό και παράλογο είναι να στερείται κάποιος τη γη του, τον χώρο της νεότητάς του και των βιωμάτων του, καθώς και αγαπημένα του πρόσωπα,
- να κατανοήσουν το αίσθημα της αδικίας, του θυμού και της απελπισίας που προκαλεί η στέρηση ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων,
- να κατανοήσουν πως μέσα από τη στάχτη, την καταστροφή και την απώλεια γεννιέται η ανάγκη για ελπίδα, αντίσταση και αγωνιστική διάθεση.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να κατανοήσουν τη λειτουργία της πρωτοπρόσωπης αφήγησης,
- να κατανοήσουν ότι τα λιτά εκφραστικά μπορούν εξίσου να συμβάλουν στη δημιουργία συναισθηματικής φόρτισης,

- να κατανοήσουν πως το ιστορικό και προσωπικό βίωμα και συγκεκριμένα η κυπριακή τραγωδία και το δράμα των αγνοουμένων πυροδοτεί τη λογοτεχνική δημιουργία και έκφραση,
- να μάθουν ότι το λογοτεχνικό κείμενο μπορεί να συνομιλεί με άλλα λογοτεχνικά κείμενα, βίντεο, τραγούδια, εικόνες ώστε να συμπληρώνεται και να διαφωτίζεται από αυτά.

Γραμματισμοί

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες να μπορούν:

- να παράγουν γραπτό λόγο σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο,
- να δημιουργούν υπερσυνδέσεις στο λογοτεχνικό κείμενο,
- να εντοπίζουν λογοτεχνικά κείμενα που πραγματεύονται το ίδιο θέμα,
- να συνεργάζονται στην τάξη αλλά και στον εικονικό χώρο του [Google Plus](#), να κοινοποιούν τις εργασίες τους και να τις παρουσιάζουν με τη μορφή διαδικτυακής εφημερίδας.

Διδακτικές πρακτικές

Το σενάριο ακολούθησε την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν χρησιμοποιήθηκε και η μετωπική διδασκαλία. Η μετωπική διδασκαλία επιλέχθηκε κυρίως για το πρώτο δίωρο, καθώς και για το δίωρο του μαθήματος της ιστορίας. Όταν οι μαθητές εργάζονταν σε ομάδες, ο ρόλος της εκπαιδευτικού ήταν καθοδηγητικός και υποστηρικτικός, χωρίς να δίνει άμεσα λύσεις, αλλά έδινε το χρονικό περιθώριο για να επεξεργαστούν οι μαθητές τα δεδομένα και να πειραματιστούν, όποτε χρειαζόταν. Για κάποιες από τις δραστηριότητες δόθηκαν φύλλα εργασίας, τα οποία οι μαθητές συμπλήρωσαν εντός διδακτικού ωραρίου και ήταν αποτέλεσμα συνεργασίας και αλληλεπίδρασης μέσα στην ομάδα.

Οι μαθητές, μέσα από την εργασία σε ομάδες, κατάφεραν να συνεργαστούν, να αναπτύξουν διάλογο μεταξύ τους και να αλληλοϋποστηρίζονται για να φέρουν εις πέρας τις εργασίες τους, τις οποίες παρουσίασαν στους συμμαθητές τους.

Πολύ σημαντικό ρόλο στην πραγματοποίηση του σεναρίου διαδραμάτισε η γνώση του [Google Plus](#) από την πλειονότητα των μαθητών και η εξοικείωση με αυτό, καθώς αυτός ήταν ο εικονικός χώρος κοινοποίησης των εργασιών.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για το παρόν σενάριο αποτέλεσε το γεγονός ότι οι μαθητές της Γ΄ Λυκείου, λίγο πριν την αποφοίτησή τους από το σχολείο, αγνοούν βασικά γεγονότα της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Οι μαθητές όμως αυτοί είναι ίσως οι πιο ώριμοι να εκφράσουν την άποψή τους για σύγχρονα ιστορικά γεγονότα, όπως αυτά προβάλλονται μέσα από τη λογοτεχνία, να εκφράσουν τους προβληματισμούς τους και τους στοχασμούς τους για τον τρόπο με τον οποίο τα ιστορικά γεγονότα διαμορφώνουν τη σύγχρονη πραγματικότητα και καθορίζουν τις ζωές των ανθρώπων.

Η λογοτεχνία έχει τη δυνατότητα να προβάλει τα ιστορικά γεγονότα με τον δικό της ξεχωριστό τρόπο και να κινητοποιήσει, να αφυπνίσει και να συγκινήσει τον αναγνώστη.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών της Λογοτεχνίας της Γ΄ Λυκείου, στη διδακτέα ύλη προτείνονται δεκαέξι πεζά και ποιητικά κείμενα από τη μεταπολεμική και σύγχρονη λογοτεχνία που στόχο έχουν να φέρουν τον μαθητή σε επαφή με αντιπροσωπευτικά δείγματα της εθνικής και παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και να τον βοηθήσουν να στοχαστεί και να προβληματιστεί για γεγονότα και θέματα της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας.

Ένα σενάριο με θέμα την κυπριακή τραγωδία εξυπηρετεί σε μεγάλο βαθμό τους παραπάνω στόχους και σχετίζεται άμεσα με το Πρόγραμμα Σπουδών της Γ΄ Λυκείου.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στο συγκεκριμένο σενάριο είχε ως στόχο να απομακρύνει τους μαθητές από τον παραδοσιακό ρόλο που έχουν ως αναγνώστες και τους ώθησε σε έναν πιο δημιουργικό και ενεργό ρόλο στην ανάγνωση της λογοτεχνίας.

Οι μαθητές κλήθηκαν να αξιοποιήσουν κριτικά τις διαδικτυακές πηγές για να δημιουργήσουν στο λογοτεχνικό κείμενο υπερσυνδέσεις και να διαπιστώσουν από μόνοι τους τις εναλλακτικές διαδρομές που δημιουργούν οι υπερσυνδέσεις, καθώς και τις νέες προοπτικές που ανοίγουν.

Οι μαθητές κλήθηκαν, επίσης, να αξιοποιήσουν ένα πρόγραμμα κοινωνικής δικτύωσης, όπως είναι το [Google Plus+](#) και να γνωρίσουν τις δυνατότητες επικοινωνίας που δίνει στα μέλη του αλλά και να διαπιστώσουν ότι μπορεί να αξιοποιηθεί για εκπαιδευτικούς και μορφωτικούς σκοπούς.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΛ Β΄ Γυμνασίου:

Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «[Γλυκό του κουταλιού](#)»

ΚΝΛ Γ΄ Λυκείου

Λευτέρης Πούλιος, «[Καλοκαίρι του 78](#)»

Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «[Στα στέφανα της κόρης του](#)»

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Κλαίρη Αγγελίδου, «[Νοσταλγία](#)». *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας, τόμος Β΄*, 308.

Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2012.

Κλαίρη Αγγελίδου, «[Η προσμονή](#)». *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας, τόμος Β΄*, 309.

Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2012.

Παντελής Μηχανικός, «[Ονήσιλος](#)». *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας, τόμος Β΄*, 197. Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2012.

Παντελής Μηχανικός, «Πήραν την πόλη». *Δύο βουνά*. Λευκωσία: Λυρική Κύπρος, 1963.

Κώστας Μόντης, «[Στιγμές της Εισβολής](#)». *Άπαντα Α΄. Ποίηση*, 229-230. Λευκωσία: Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη, 1987.

Κώστας Μόντης, «Από το τρίτο γράμμα στη μητέρα». *Τα τρία γράμματα στη μητέρα. Άπαντα*, τ. 1-7. Λευκωσία: 1986-1991.

Πολύβιος Νικολάου, «[Πιο πίσω](#)». *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας, τόμος Β΄*, 335. Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2012.

Μιχάλης Πασιαρδής, «[Είμαστε Έλληνες](#)». *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας, τόμος Β΄*, 291. Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2012.

Μιχάλης Πασιαρδής, «[Εσύ δεν λες τίποτα](#)». *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας, τόμος Β΄*, 292. Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2012.

Γιώργος Φιλίππου Περίδης, «[Αλλοφροσύνη](#)». *Ο καιρός της δοκιμασίας*, 13-15. Θεσσαλονίκη: Τα Τετράδια του Ρήγα, 1978.

Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «[Παιδί με μια φωτογραφία](#)». *Θόλος*, 11. Αθήνα: Άγρα, 1998.

Κύπρος Χρυσάνθης, «[Εξομολόγηση](#)». *Λυρικός λόγος Β΄*, 71. Λευκωσία: Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη, 1985.

Υποστηρικτικό υλικό:

Βίντεο

[Τουρκική εισβολή στην Κύπρο](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η-2^η διδακτική ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Ενώ στο συνταγμένο σενάριο για το πρώτο δίωρο προτεινόταν να χρησιμοποιηθεί η αίθουσα διδασκαλίας, κατά την εφαρμογή επιλέχθηκε το εργαστήριο πληροφορικής, ώστε να συγκεντρωθούν τα email των μαθητών και να δημιουργηθεί η ψηφιακή τάξη και το Google Drive. Δεν υπήρχε η δυνατότητα να γίνει αυτό νωρίτερα, γιατί οι μαθητές ήταν μάλλον απρόθυμοι, υπό το άγχος των πανελληνίων, να ασχοληθούν στο σπίτι. Συναποφασίσαμε, λοιπόν, όλες οι δράσεις να γίνουν εντός διδακτικού ωραρίου.

Τα πρώτα λεπτά δόθηκαν κάποιες πληροφορίες για το σενάριο από την εκπαιδευτικό, σχετικά με τους στόχους και τον τρόπο διδασκαλίας. Αφού λύθηκαν κάποιες απορίες σχετικά με τη χρήση των υπολογιστών και τον χρόνο που θα διαθέταμε στο εργαστήριο, η διαδικασία προχώρησε με τον χωρισμό των μαθητών σε τέσσερις ομάδες. Οι ομάδες δημιουργήθηκαν σχετικά εύκολα, χωρίς καμία παρέμβαση της εκπαιδευτικού. Σε αυτό συνέβαλε και το γεγονός ότι το συγκεκριμένο τμήμα ήταν ολιγομελές

Κατόπιν, η συζήτηση στράφηκε στα γεγονότα της Κύπρου, για τα οποία η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών δεν γνώριζε σχεδόν τίποτα. Με αφορμή το γεγονός ότι ο όρος «πράσινη γραμμή» τους ήταν οικείος, αλλά δεν ήξεραν ποιες ακριβώς περιοχές της Κύπρου ήταν ένθεν κακείθεν, η εκπαιδευτικός τους παρέπεμψε στην ανάγνωση του κειμένου [«Αλλοφροσύνη»](#) του Γιώργου Φιλίππου Πιερίδη. Το κείμενο είχε ήδη ανέβει στο Google Drive από την εκπαιδευτικό, όπως και όλα τα άλλα αρχεία που θα χρειαζόνταν για την υλοποίηση του σεναρίου, ενώ, παράλληλα, προβαλλόταν και στον βιντεοπροβολέα για τη διευκόλυνση των μαθητών.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε η ιδεοθύελλα για τη συνέχεια της «Αλλοφροσύνης», κατά την οποία οι μαθητές ανέφεραν μία πιθανή συνέχεια και η εκπαιδευτικός σημείωνε το κεντρικό νόημά της στον πίνακα. Γεγονός είναι ότι η ημερομηνία στο τέλος του κειμένου δεν βοήθησε ιδιαίτερος τη διαδικασία, καθώς δεν ήταν άμεση η τοποθέτηση των γεγονότων στην ιστορική χρονογραμμή, λόγω της

ελλιπούς γνώσης των γεγονότων. Σε αυτό το στάδιο κρίθηκε αναγκαία η συμμετοχή/εμπλοκή στο σενάριο του μαθήματος της Ιστορίας Γενικής Παιδείας, στο οποίο υπάρχει αντίστοιχο κεφάλαιο. Οι μαθητές συμφώνησαν να κάνουν ένα δίωρο Ιστορίας και μετά να συνεχίσουμε το σενάριο στη Λογοτεχνία, ώστε να υπάρχει ένας κοινός τόπος αναφοράς. Στη συνέχεια, ένας από τους μαθητές διάβασε το κείμενο μεγαλόφωνα και σχολιάστηκε ποια από τις πιθανές συνέχειες θα ήταν η επικρατέστερη. Εδώ, τονίστηκε το γεγονός ότι δεν υπάρχει «καλύτερη» συνέχεια αλλά ο καθένας θα μπορούσε να κάνει τη δική του ανάγνωση και να προσθέσει τα δικά του στοιχεία/συναισθήματα, ανάλογα με τις ιστορικές του γνώσεις και με τον τρόπο με τον οποίο προσλαμβάνει το κείμενο.

Στο μεγαλύτερο μέρος της δεύτερης ώρας ασχοληθήκαμε με τους υπερσυνδέσμους. Αφήσαμε το βίντεο με τα ιστορικά γεγονότα για την ώρα της Ιστορίας και ασχοληθήκαμε με τον χάρτη της διχοτομημένης Κύπρου, δίνοντας έμφαση στις περιοχές που βρίσκονται στην κάθε πλευρά. Πολύ θετικά ανταποκρίθηκαν στο τραγούδι «Αμμόχωστος» των Κατσαούνη-Χριστοδουλίδη, ερμηνευμένο από τον Γ. Νταλάρα, το οποίο άκουγαν για πρώτη φορά.

Στο υπόλοιπο της ώρας διενεργήθηκε συζήτηση με επίκεντρο, κυρίως, τη γυναίκα του κειμένου (εφόσον είχαμε συναποφασίσει τα ιστορικά στοιχεία να είναι για το επόμενο δίωρο) και τα συναισθήματά της (απογοήτευση, νοσταλγία, «τρέλα»). Πιο δύσκολο σημείο ήταν ο παραλληλισμός της γυναίκας με την Κύπρο, γιατί η «ανάγνωση» στην οποία προχώρησαν οι μαθητές ήταν απολύτως κυριολεκτική. Οι υπερσυνδέσεις τους άρεσαν πολύ και ρωτούσαν αν θα είναι όλα τα κείμενα έτσι. Σε αυτό το σημείο, δόθηκε η ευκαιρία να προϋποθέσουν οι μαθητές ότι και οι δικές τους εργασίες θα είναι με υπερσυνδέσμους αλλά και να συνειδητοποιήσουν τη σημασία τους για την προσέλκυση του ενδιαφέροντος των αναγνωστών. Παράλληλα, για άλλη μία φορά δόθηκε η διαβεβαίωση ότι δεν θα έχουν φόρτο εργασίας για το σπίτι και όλα τα φύλλα εργασίας θα γίνουν στην τάξη, καθώς αμέσως υπήρξαν φωνές διαμαρτυρίας για το διάβασμα και τις πανελλήνιες.

Στην παρούσα φάση, δεν ανατέθηκαν εργασίες καθώς κρίθηκε αναγκαία η απόκτηση ιστορικών γνώσεων και απλώς η κάθε ομάδα περιηγήθηκε στο Google Drive και στους φακέλους που υπήρχαν εκεί. Το δίωρο ολοκληρώθηκε με την ακρόαση και πάλι του τραγουδιού, σε μάλλον φορτισμένο συναισθηματικά κλίμα.

3^η διδακτική ώρα (αίθουσα διδασκαλίας με φορητό υπολογιστή και ασύρματη σύνδεση)

Με τη συνάδελφο της Ιστορίας συμφωνήθηκε να γίνει ένα μικρό άλμα στην ύλη στην οποία είχαν φτάσει και να διδάξει τα οικεία σημεία από το εγχειρίδιο της *Ιστορίας Γενικής Παιδείας* και να προβάλει το βίντεο για την [Τουρκική εισβολή](#) που υπάρχει ως υπερσύνδεσμος στην «Αλλοφροσύνη» και οι μαθητές περίμεναν να το παρακολουθήσουν. Από τα λεγόμενα της, το βίντεο τους άρεσε πολύ και η ίδια προσπάθησε να μεταδώσει όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για να διευκολύνει την υλοποίηση της εφαρμογής του σεναρίου.

4^η διδακτική ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Αυτήν την ώρα οι μαθητές ήρθαν στο εργαστήριο πληροφορικής και κάθισαν ανά ομάδα σε έναν Η/Υ. Έγινε η κατανομή των εργασιών ώστε η κάθε ομάδα να ασχοληθεί με διαφορετικό ποίημα, όπως προβλεπόταν στο συνταγμένο σενάριο. Ήδη υπήρχαν στο Google Drive τα αρχεία ώστε να ασχοληθεί η κάθε ομάδα με όσα την αφορούσαν. Η εκπαιδευτικός είχε ανεβάσει και ένα αρχείο με τους άξονες πάνω στους οποίους θα κινούνταν η ανάλυση. Οι άξονες αυτοί ήταν ίδιοι για όλες τις ομάδες. Σε ερώτηση για το εμβόλιμο κομμάτι της Ιστορίας, επιβεβαίωσαν το γεγονός ότι τους άρεσε και ήταν χρήσιμο για το σενάριο. Η εκπαιδευτικός, πριν ξεκινήσει η κάθε ομάδα την εργασία της, τόνισε ότι ο κεντρικός άξονας στον οποίο θα έπρεπε να κινηθούν αναφορικά με τα ποιήματα ήταν ο συναισθηματικός, ενώ θα έπρεπε παράλληλα να συσχετίσουν τα ποιήματά τους με τα ιστορικά γεγονότα. Ακόμη, τους

προέτρεψε να ασχοληθούν και με τη βιογραφία του κάθε ποιητή¹, εφόσον ήταν τέσσερις εντελώς άγνωστοι σε αυτούς ποιητές και να συμπεριλάβουν τη βιογραφία στο τελικό κείμενο. Συγκεκριμένα, οι ομάδες και τα κείμενα χωρίστηκαν ως εξής:

1^η ομάδα

Η πρώτη ομάδα μελέτησε το ποίημα «[Στιγμές της Εισβολής](#)» του Κώστα Μόντη. Είναι ένα ποίημα που εκφράζει τον πόνο για την εισβολή και τις χαμένες πατρίδες. Από τους μαθητές ζητήθηκε:

- να αναζητήσουν τα συναισθήματα που εκφράζει το ποίημα,
- να τα συνδέσουν με το ιστορικό γεγονός,
- να αναζητήσουν τα εκφραστικά μέσα που αποδίδουν αυτό το συναίσθημα και
- να καταθέσουν τη γνώμη τους για το αν αυτά τα εκφραστικά μέσα κατόρθωσαν να αποδώσουν το κυρίαρχο συναίσθημα.

Οι οδηγίες δόθηκαν με μεγάλη σαφήνεια και ζητήθηκε από τους μαθητές να αναλάβει ένα μέλος από την κάθε ομάδα ένα συγκεκριμένο ερώτημα και κάποιος να κάνει την τελική σύνθεση. Στην πράξη, η ομάδα εργάστηκε αρκετά καλά, αν και όχι ισότιμα. Θεώρησαν τα ερωτήματα αρκετά βατά και οι απαντήσεις ήταν αρκετά λακωνικές. Δεν υπήρξαν αναφορές σε γεγονότα σύγχρονα. Οι μαθητές αποθήκευσαν την εργασία στο Google Drive, στο τέλος της ώρας.

2^η ομάδα

Η δεύτερη ομάδα μελέτησε το ποίημα «[Στα στέφανα της κόρης του](#)» του Κυριάκου Χαραλαμπίδη. Από τους μαθητές ζητήθηκε:

- να αναζητήσουν τα συναισθήματα που εκφράζει το ποίημα,
- να τα συνδέσουν με το ιστορικό γεγονός,
- να αναζητήσουν τα εκφραστικά μέσα που αποδίδουν αυτό το συναίσθημα και

¹ Σε αυτό το σημείο η εφαρμογή του σεναρίου διαφοροποιήθηκε από το αρχικό συνταγμένο σενάριο.

- να καταθέσουν τη γνώμη τους για το αν αυτά τα εκφραστικά μέσα κατορθώνουν να αποδώσουν το κυρίαρχο συναίσθημα.

Η ομάδα αυτή, όπως και η προηγούμενη, θεώρησε εύκολα τα ερωτήματα. Βέβαια, βασίστηκαν πολύ στο διαδίκτυο. Η βιογραφία του ποιητή καθώς και τα ιστορικά γεγονότα ήταν απλή επικόλληση από διαδικτυακές πηγές. Για το βιογραφικό ήταν θεμιτό αλλά τα ιστορικά γεγονότα θα μπορούσαν να έχουν κάποιας μορφής σύνθεση ή να αναφέρουν στοιχεία από το μάθημα της Ιστορίας, γεγονός που σχολιάστηκε από ένα μέλος της άλλης ομάδας. Η εργασία αποθηκεύτηκε από τους μαθητές στο Google Drive².

3^η ομάδα

Η τρίτη ομάδα μελέτησε το ποίημα «[Ονήσιλος](#)» του Παντελή Μηχανικού. Από τους μαθητές ζητήθηκε

- να αναζητήσουν τα συναισθήματα που εκφράζει το ποίημα,
- να τα συνδέσουν με το ιστορικό γεγονός,
- να αναζητήσουν τα εκφραστικά μέσα που αποδίδουν αυτό το συναίσθημα και
- να καταθέσουν τη γνώμη τους για το αν αυτά τα εκφραστικά μέσα κατορθώνουν να αποδώσουν το κυρίαρχο συναίσθημα.

Εδώ οι μαθητές δυσκολεύτηκαν περισσότερο από κάθε άλλη ομάδα να εντοπίσουν τους συσχετισμούς του παρελθόντος με το παρόν, κάνοντας μία ιδιαίτερος κυριολεκτική «ανάγνωση» του ποιήματος. Η ιστορική μορφή του Ονήσιλου τους ήταν εντελώς άγνωστη για αυτό και διάβασαν για αυτήν στο διαδίκτυο (Βικιπαίδεια). Και πάλι όμως τα μέλη αυτής της ομάδας έκαναν τις περισσότερες ερωτήσεις, ενώ εξέφρασαν και παράπονα ότι είχαν το πιο δύσκολο ποίημα. Δεν συμπεριέλαβαν αυτά τα ιστορικά στοιχεία στην εργασία τους, η οποία δεν ήταν ιδιαίτερα καλή. Δεν έγινε καμία αναφορά, επίσης, ούτε σε σύγχρονα

² Βλ. το αρχείο *ergasia_1* στον Φάκελο Τεκμηρίων.

ανάλογα φαινόμενα, για τα οποία δήλωσαν ότι δεν μπορούσαν να σκεφτούν κάτι παρόμοιο³.

4^η ομάδα

Η τέταρτη ομάδα μελέτησε το ποίημα «[Εσύ δεν λες τίποτα](#)» του Μιχάλη Πασιαρδή⁴.

Από τους μαθητές ζητήθηκε:

- να αναζητήσουν τα συναισθήματα που εκφράζει το ποίημα,
- να τα συνδέσουν με το ιστορικό γεγονός,
- να αναζητήσουν τα εκφραστικά μέσα που αποδίδουν αυτό το συναίσθημα,
- να καταθέσουν τη γνώμη τους για το αν αυτά τα εκφραστικά μέσα κατορθώνουν να αποδώσουν το κυρίαρχο συναίσθημα.

Την ομάδα αυτή αποτελούσαν μαθητές οι οποίοι δεν έδειχναν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το μάθημα της λογοτεχνίας όλη την προηγούμενη χρονιά και χρειάστηκε να τους γίνουν κάποιες υποδείξεις για το ότι ο υπολογιστής θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί μόνο για να γίνονται αναζητήσεις σχετικές με την εργασία. Μάλιστα, στο μέσο της ώρας δημιουργήθηκε και κάποια ένταση μεταξύ των μελών και το ένα μέλος ήθελε να αλλάξει ομάδα γιατί πίστευε ότι δεν ακούγονταν οι προτάσεις του. Το θέμα το χειρίστηκε η ομάδα χωρίς την παρέμβαση της εκπαιδευτικού, καθώς τα άλλα μέλη λειτούργησαν πυροσβεστικά. Το αποτέλεσμα που ανέβασε η ομάδα στο Google Drive δεν υπολείπεται των εργασιών των άλλων ομάδων, αν και η συγκεκριμένη ομάδα ασχολήθηκε λιγότερο, καθώς μεγάλο μέρος της ώρας το αναλώθηκε στην επίλυση της διένεξης⁵.

Όλες οι ομάδες κατάφεραν να ολοκληρώσουν την εργασία τους εντός της διδακτικής ώρας· άλλωστε, το μέγεθος ήταν ευσύνοπτο. Η εκπαιδευτικός τους προέτρεψε, αν έχουν χρόνο να δουν τα αρχεία των άλλων ομάδων, τα οποία θα

³ Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο *ergasia_2*.

⁴ Το ποίημα βρίσκεται στη σελίδα 292 του υπερσυνδέσμου. Οι μαθητές διαμαρτυρήθηκαν για την αναζήτηση, αλλά ήταν μία καλή αφορμή για να εξηγηθεί η λειτουργία της συντόμευσης «Control+F».

⁵ Βλ. ό.π. το αρχείο *Ergasia_3*.

συζητούσαμε τις επόμενες διδακτικές ώρες. Δεν υπήρξε χρόνος για διάλογο και αναστοχασμό, καθώς ο πραγματικός χρόνος που είχαν στη διάθεσή τους οι ομάδες ήταν λιγότερος από 40 λεπτά και ίσως έπρεπε η εργασία αυτή να είχε γίνει σε δύο ώρες ώστε να εμβαθύνουν και στην ιστορική διάσταση.

5^η-6^η διδακτική ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Σε αυτό το διάωρο οι μαθητές ήρθαν στο εργαστήριο πληροφορικής και κάθισαν ανά ομάδες. Η εκπαιδευτικός στην αρχή της ώρας σχολίασε τις εργασίες ανά ομάδα και άκουσε τις θέσεις των παιδιών αναφορικά με την πίεση του χρόνου και με το γεγονός ότι δεν γινόταν να ασχοληθούν στο σπίτι λόγω χρόνου. Αναγνωρίστηκαν τα προβλήματα και τα στενά χρονικά περιθώρια όπως και το αυξανόμενο άγχος για τις πανελλαδικές. Η εκπαιδευτικός τόνισε ότι η κάθε εργασία είχε το δικό της ενδιαφέρον και ότι θα προχωρούσαμε με βάση αυτές για να μην προστεθεί επιπλέον φόρτος εργασίας. Κατά ευτυχή συγκυρία, μία από τις μαθήτριες του τμήματος είχε κάνει ένα ταξίδι στην Κύπρο την προηγούμενη εβδομάδα και έτσι αφιερώθηκε λίγος χρόνος στο να μιλήσει για τους τρόπους με τους οποίους προσέλαβε την κατάσταση εκεί, για τα στοιχεία που τονίζουν τη μνήμη (ονόματα, συζητήσεις) κ.ά.. Η ίδια είπε ότι ήταν πιο «υποψιασμένη» γιατί πρόσεχε λόγια και μέρη που είχε ακούσει στην τάξη και στο βίντεο που είχε δει στην ώρα της Ιστορίας.

Ακολούθως, η εκπαιδευτικός ενημέρωσε τους μαθητές ότι ο υπόλοιπος χρόνος του διώρου θα αφιερωνόταν στη δημιουργία υπερσυνδέσεων σε κείμενα, όπως στο διήγημα [«Αλλοφροσύνη»](#). Αρχικά, στον βιντεοπροβολέα ένας από τους μαθητές έδειξε πώς δημιουργούνται οι υπερσυνδέσεις σε ένα τυχαίο έγγραφο, το οποίο παρέπεμπε σε ένα βίντεο στο YouTube. Δόθηκε στις ομάδες αρκετός χρόνος για να μπορέσουν να επεξεργαστούν η καθεμία το ποίημά της. Παράλληλα, υπήρχε στο Google Drive αναρτημένο υλικό με προτεινόμενους υπερσυνδέσμους, οι οποίοι ήταν: το [Εθνικό Κέντρο Βιβλίου](#), το [Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο](#), το [Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας](#), η [Ψηφιακή](#)

Βιβλιοθήκη Εφημερίδων και Περιοδικών, ένα πρωτοσέλιδο της εφημερίδας Ταχυδρόμος και το Ψηφιακό Αρχείο Δημόσιας Τηλεόρασης.

Είχαν, επίσης, αναρτηθεί και δύο υπερσύνδεσμοι αναφορικά με την κυπριακή τραγωδία: ένα [έγγραφο](#) στο οποίο υπήρχαν ποιήματα με την ίδια θεματική και δόθηκε στους μαθητές η οδηγία να παραπέμψουν σε αυτό για να υπάρχει μία πιο ολοκληρωμένη εικόνα μέσα και από τον λόγο ενός άλλου δημιουργού, καθώς και ο σύνδεσμος στο [YouTube](#) στον οποίο μπορούσαν να βρουν τραγούδια αφιερωμένα στην Κύπρο.

Στον πίνακα είχαν γραφτεί τα κριτήρια επιλογής των λέξεων που θα συνδέονταν με υπερσυνδέσμους. Αυτά ήταν:

- η συνάφεια με τη θεματική,
- η αντιπροσωπευτικότητα της λέξης,
- η επάρκεια ως προς τις πληροφορίες (στον υπερσύνδεσμο),
- η ποικιλία στα είδη των υπερσυνδέσμων (άλλο ποίημα που εκφράζει το ίδιο συναίσθημα με το δικό τους ποίημα, εικόνα, βίντεο, τραγούδι ή έντυπο υλικό της εποχής εκείνης, όπως κάποια εφημερίδα ή περιοδικό κ.ά).

Στην πράξη, αποδείχθηκε ότι η διαδικασία δημιουργίας υπερσυνδέσεων δεν ήταν εύκολη διαδικασία, παρά την εμπειρία στη χρήση υπολογιστών. Για την πλειονότητα, ήταν η πρώτη φορά που επιχειρούσαν κάτι τέτοιο και οι ερωτήσεις ήταν αρκετές. Η εκπαιδευτικός προσπάθησε να είναι όσο το δυνατόν λιγότερο παρεμβατική, δίνοντας πολλές φορές τον λόγο στον μαθητή που είχε κάνει την επίδειξη για τη δημιουργία υπερσυνδέσμου για να απαντήσει, με σκοπό να ενισχυθεί η ομαδικότητα και η αυτενέργεια. Κατά την πορεία της δημιουργίας υπερσυνδέσεων αποδείχθηκε ότι υπήρχαν τεχνικά προβλήματα λόγω της μη ανανέωσης της έκδοσης του κειμενογράφου και της μηχανής αναζήτησης (όπως εξήγησε ο καθηγητής της πληροφορικής ο οποίος κλήθηκε να βοηθήσει) και θα έπρεπε να γίνει η διαδικασία από τους φορητούς υπολογιστές. Έτσι, αποφασίστηκε να συγκεντρωθούν οι σύνδεσμοι στους οποίους θα ήθελε να παραπέμψει η κάθε ομάδα, να αποθηκευτούν

σε έναν φάκελο και στην επόμενη διδακτική ώρα να ολοκληρωθεί η διαδικασία στους φορητούς υπολογιστές του σχολείου.

Έτσι και έγινε: οι ομάδες εντόπισαν στο διαδίκτυο κάποια στοιχεία που θα ήθελαν να συμπεριλάβουν στο ποίημά τους και τα συγκέντρωσαν σε έναν φάκελο, τον οποίο απέστειλαν στο email των μελών προκειμένου να έχουν πρόσβαση όλα τα μέλη.

7^η διδακτική ώρα (αίθουσα διδασκαλίας με φορητούς υπολογιστές και ασύρματη σύνδεση)

Οι μαθητές αυτήν την ώρα παρέμειναν στην αίθουσα διδασκαλίας, στην οποία υπήρχαν διαθέσιμοι οι φορητοί υπολογιστές του σχολείου και υπήρχε η δυνατότητα ασύρματης σύνδεσης στο διαδίκτυο. Οι μαθητές κάθισαν ανά ομάδα, όπως και στο εργαστήριο πληροφορικής, γύρω από έναν υπολογιστή και άνοιξαν το αρχείο με το ποίημα και τον φάκελο με τους υπερσυνδέσμους που είχαν αποφασίσει να συμπεριλάβουν στην εργασία τους. Οι δύο ομάδες είχαν αποφασίσει να αλλάξουν ένα-δυο στοιχεία και ζήτησαν λίγο περισσότερο χρόνο για να ολοκληρώσουν, ο οποίος και τους δόθηκε.

Δύο από τις μαθήτριες ήθελαν να κάνουν την εργασία που είχε προταθεί στην αρχή του σεναρίου, να δώσουν δηλαδή έναν πιο διαλογικό τόνο στην ιστορία της [«Αλλοφροσύνης»](#) και να δώσουν και μία πιο θεατρική διάσταση. Ζήτησαν, λοιπόν, να ασχοληθούν με αυτό κατά τη διάρκεια της ώρας και να το παρουσιάσουν στην τάξη την επόμενη φορά. Η εκπαιδευτικός το δέχτηκε και το αποτέλεσμα είναι η εργασία_4 στον Φάκελο Τεκμηρίων.

Οι υπόλοιπες ομάδες ασχολήθηκαν με την ολοκλήρωση των δικών τους ποιημάτων, ενδεικτικά αποτελέσματα των οποίων βρίσκονται στον Φάκελο Τεκμηρίων (ergasia_5 και ergasia_6). Αυτή η ώρα κύλησε με μειωμένο ενθουσιασμό γιατί ήταν η τελευταία μέρα πριν την πενήμερη εκδρομή των μαθητών της Γ' Λυκείου και το ενδιαφέρον όλων κινούνταν γύρω από αυτήν.

8^η-9^η διδακτική ώρα (αίθουσα διδασκαλίας με φορητούς υπολογιστές και ασύρματη σύνδεση)

Στο τελευταίο δώρο του σεναρίου αποφασίστηκε να παρουσιάσουν οι μαθητές τις εργασίες τους –και την πρώτη και τη δεύτερη– στην ολομέλεια με τη βοήθεια του βιντεοπροβολέα. Δεν ακολουθήθηκε η επεξεργασία στο πρόγραμμα montage που αναφερόταν στο αρχικό σενάριο, λόγω έλλειψης χρόνου αλλά και λόγω της επιθυμίας των ίδιων των μαθητών να παρουσιάσουν τις εργασίες και να ακουστεί «οπωσδήποτε» η μουσική που είχαν επιλέξει κάποιες ομάδες για τα ποιήματά τους (με τη μορφή υπερσυνδέσμων). Δεν μπορεί να παραβλεφθεί και η κόπωση μετά την πενταήμερη εκδρομή, οπότε κρίθηκε ότι οι παρουσιάσεις θα τους κέντριζαν το ενδιαφέρον. Για να υπάρχει ένα πλαίσιο αναφοράς, τους ζητήθηκε να συμπληρώσουν χειρόγραφα τη [Φόρμα](#) που υπήρχε στο αρχικό σενάριο, καθώς δεν ήταν δυνατή η ηλεκτρονική υποβολή, γιατί για το συγκεκριμένο δώρο μπορέσαμε να εξασφαλίσουμε έναν μόνο φορητό υπολογιστή και τον βιντεοπροβολέα.

Πρώτες παρουσίασαν οι μαθήτριες τον διάλογο, σε θεατρική μορφή και απέσπασαν το χειροκρότημα των υπολοίπων. Κατόπιν, διατέθηκαν περίπου δέκα λεπτά για την παρουσίαση του θέματος της κάθε ομάδας. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στους υπερσυνδέσμους και σχολιάστηκαν κάποια σημεία ιδιαίτερα, αν και κάποια –κυρίως το ιστορικό πλαίσιο– τα επανέλαβαν οι ομάδες με μικρές, βέβαια, διαφοροποιήσεις. Κάθε ομάδα –με όλα τα μέλη να συμμετέχουν στην παρουσίαση– είπε λίγα λόγια για το ποίημα που είχε μελετήσει, για τον τρόπο με τον οποίο το προσέλαβε και έδειξε τους υπερσυνδέσμους που είχε δημιουργήσει. Λίγα λεπτά διατέθηκαν και για τις ερωτήσεις που ήθελε να θέσει η ολομέλεια σε κάθε ομάδα.

Λίγο πριν το τέλος, έγινε η συζήτηση ανατροφοδότησης για τις εντυπώσεις που τους άφησε το σενάριο. Ήταν όλοι θετικοί ακόμη και οι μαθητές που δεν είχαν ιδιαίτερο ενθουσιασμό στην αρχή. Η χρήση του υπολογιστή έκανε την εφαρμογή

τουλάχιστον «ξεκούραστη» και η άνεση χρόνου ήταν το καταλυτικό στοιχείο στο να συμμετάσχουν όλοι.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

—

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Στο συγκεκριμένο σενάριο δε δημιουργήθηκε η ψηφιακή εφημερίδα με το montage, αλλά θα μπορούσαν οι εργασίες να παρουσιαστούν με τη μορφή ψηφιακού περιοδικού, μέσω του <http://issuu.com/>.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο υλοποιήθηκε με αρκετή άνεση και η πλειονότητα των μαθητών έδειχνε ενδιαφέρον σε όλες τις φάσεις της πορείας του. Λόγω της χρονικής συγκυρίας όμως –με την πενταήμερη εντός της διαδικασίας και το τέλος της εφαρμογής αργά τον Μάρτιο–, δημιουργήθηκαν κάποια παράπονα και κάποιες στιγμές αφηρημάδας που δεν θα υπήρχαν αν το σενάριο υλοποιούνταν μερικές εβδομάδες νωρίτερα. Σίγουρα πρόκειται για ένα διαθεματικό σενάριο που μπορεί άνετα να υλοποιηθεί σε συνεργασία με τον συνάδελφο της Ιστορίας, καθώς οι ιστορικές γνώσεις των μαθητών για τα γεγονότα της Κύπρου είναι απελπιστικά φτωχές.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολίδου, Β. 2012. Η Λογοτεχνία στα περιβάλλοντα των ΤΠΕ: Κυβερνολογοτεχνία και e-books, ψηφιακές κοινότητες αναγνωστών, δημιουργική γραφή και αφήγηση στον ψηφιακό κόσμο. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.2_apostolidou.pdf

Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης. Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02. 2010. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

Κελεπούρη, Μ. & Ελ. Χοντολίδου. 2012. Μελέτη για τα εκπαιδευτικά σενάρια στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσα.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.3_melete_senarion_logotekhnias_2.pdf

Καλόγηρος, Β. & Μ. Παπαρούση. 2012. «Υπερλογοτεχνία και υπερκείμενο. Μια νέα μορφή λογοτεχνίας μέσα από το «πάντρεμα» της με το διαδίκτυο και τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές». *i-Teacher* 4: 121-131. http://i-teacher.gr/files/4o_teychos_i_teacher_1_2012.pdf

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/files/document/practice/technologikos_grammatismos_3.pdf

Ματσαγγούρας, Η. 2008. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Νικολαΐδου, Σ. 2009. *Λογοτεχνία και Νέες Τεχνολογίες: Από τη θεωρία στη διδακτική πράξη*. Αθήνα: Κέδρος.

Παντζαρέλας, Π. 2012. Τα βασικά εργαλεία των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας και οι χρήσεις του: Περιβάλλοντα παραγωγής λόγου, λογισμικό παρουσίασης και διαδίκτυο. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσα.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.2_pantzarelak_0.pdf